

การวิเคราะห์ความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

Analysis of Social Studies, Religion And Culture Concepts

ปริญดา เป็นแก้ว¹

สิทธิกร สุมาลี²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 20 คน โดยการเลือกอย่างเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามความคิดเห็นความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

1. ความคิดรวบยอดบางประเด็นจำเป็นต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้นถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น การเป็นพลเมืองดี เศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น แต่ความคิดรวบยอดบางประเด็น ไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ในทุกระดับการศึกษา ตัวอย่างเช่น คุณค่าของเงิน ไม่เหมาะสมสำหรับประถมศึกษา ควรเรียนรู้ใน

ระดับมัธยมศึกษา ดังนั้นการเรียนลำดับความคิดรวบยอดต้องคำนึงถึงวัย วุฒิภาวะของผู้เรียน ความจำเป็นของความคิดรวบยอดนั้นๆ ที่ผู้เรียนควรต้องได้เรียนรู้ และการเรียงลำดับความคิดรวบยอดควรต้องเรียงจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปไกลตัว จากง่ายไปยาก จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในบริบทของประเทศไทยพบว่ามีความซ้ำซ้อน ไม่ยืดหยุ่น ซึ่งของต่างประเทศความคิดรวบยอดเป็นลักษณะความคิดรวบยอดใหญ่ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น ทำให้ส่งผลต่อการนำไปจัดการเรียนการสอนที่เกิดประสิทธิภาพ

3. ด้านการบริหารจัดการการวิเคราะห์ความคิดรวบยอดนั้นควรเชิญผู้สอน ชุมชนในท้องถิ่น เข้ามาร่วมพิจารณาความคิดรวบยอดที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนนั้น เพื่อจะได้ความคิดรวบยอดที่เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ที่จะให้ผู้เรียนได้รับ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์, ความคิดรวบยอด, สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

² ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Abstract

The purpose of this research was to analysis concepts of social studies, religion and culture. Research methodology was descriptive research. All twenty luminaries specialized in their fields of teaching management and curriculum development of social sciences, religion and culture were selected as samples by purposive sampling method. The research instruments were 1. Questionnaire about concepts of social studies, religion and culture 2. Interview about concepts of social studies, religion and culture. The data were analyzed by content analysis.

The results were as follows:

1. Some aspects of the concepts such as good citizenship and sufficiency economy should be taught to learners since they were in elementary school until they were in high school but some concepts should not be taught to learners in every level of education. For example, balance of payments should not be taught in elementary school but it should be taught in high school. Therefore, sequencing of the concepts should be considered from learners' background information of age, maturity including with concept necessities for learners. In addition, the concepts should be sequenced accordingly from relevant to irrelevant concepts with learners' lifestyles

and from easy to difficult concepts. The sequencing of the concepts would affect learning process of learners.

2. The concepts of social studies, religion and culture in Thailand's contexts showed that the concepts were redundant and inflexible, while the concepts in foreign countries' contexts were presented in form of key concepts in order to create flexibility supporting effective teaching management for learners.

3. In terms of management and analysis of the concepts, all instructors and members in community should be invited to consider whether the concepts were really necessary for learners in order that the concepts would be accepted and applicable with the necessities of learners in the community.

Keywords: Analysis, concepts, social studies, religion and culture

บทนำ

หลักสูตรหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้เริ่มใช้ในโรงเรียนและชั้นเรียนที่กำหนดให้ตามคำสั่งตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 และตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 เป็นต้นไป ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทุกชั้นเรียน โดยหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีกำหนดตัวชี้วัด ซึ่งระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้ และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียน ในแต่ละระดับชั้น สะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็น รูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์ สำคัญ สำหรับการวัด ประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน โดย ตัวชี้วัดแบ่งเป็นตัวชี้วัดชั้นปีและตัวชี้วัดช่วง ชั้น เมื่อพิจารณาหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า หลักสูตรได้ให้ความสำคัญกับ มาตรฐานการเรียนรู้ ความสำคัญของการ กำหนดมาตรฐานก็เพื่อกำหนดความคาดหวัง ให้ชัดเจนสำหรับทั้งผู้สอน ผู้เรียนและผู้ปกครองว่าอะไรที่ผู้เรียนควรต้องรู้และ สามารถทำได้ในระดับต่างๆ ของการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นปี ทำให้ผู้เรียนมองเห็นเป้าหมาย ชัดเจนว่าเขาต้องเรียนรู้อะไรให้ได้ เพื่ออะไร โดยในการกำหนดมาตรฐานหลักสูตร ส่วนประกอบหนึ่งที่สำคัญคือองค์ความรู้ของ กลุ่มวิชา หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ซึ่งเป็น สาระความรู้ที่สำคัญ การกำหนดมาตรฐาน หลักสูตรจึงจำเป็นต้องกำหนดองค์ความรู้ ก่อนว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง จะทำให้ใช้ในการ ตรวจสอบประเมินได้ว่ามาตรฐาน หลักสูตรนั้นมีความเป็นมาตรฐาน มีองค์ ความรู้ครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ (นาตยา ปิณฑานนท์, 2545: 18)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการ เรียนรู้หนึ่งใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ กำหนดให้มีขึ้นในระบบการศึกษาของ ประเทศไทย ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความ เชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกัน อย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับ ตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระ ต่างๆ ไว้ 5 สาระ ประกอบด้วย สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรมและจริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต้องการ ให้ผู้เรียนสามารถอยู่ใน สังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ วามนุษย์ ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตาม สภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึง การพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจใน ตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณ ธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนิน ชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคม โลก ซึ่งการที่ผู้เรียนจะสามารถนำความรู้ไป ปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้นั้น ผู้สอนต้อง

พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ที่เป็นแนวคิด หรือความคิดรวบยอด (Concept) เพราะจะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงและนำไปเทียบเคียงกับประสบการณ์ แล้วประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเล็งเห็นความสำคัญของความคิดรวบยอด จึงต้องการที่จะวิเคราะห์ความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในแต่ละช่วงวัย เพื่อให้เห็นตัวอย่างความคิดรวบยอดที่ผู้สอนควรนำไปพัฒนาผู้เรียนซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความคิดรวบยอด จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดรวบยอด ยอด เป็นพื้นฐานอันสำคัญของการคิด การเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจต่อเข้าใจสิ่งต่าง ๆ สรรพสิ่งรอบตัว ความคิดรวบยอดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน โดยการเรียนการสอนความคิดรวบยอดให้กับผู้เรียนต้องคำนึงถึงระดับพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง และความคิดรวบยอดเป็นสิ่งสำคัญมาก ช่วยลดภาระในเรื่องการจำแลสามารถทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถความคิดรวบยอดไปใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้สิ่งอื่นๆต่อไปได้ ซึ่งผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเห็นความสำคัญของความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของ

ผู้เรียนในกลุ่มวิชาสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทั้ง 5 สาระ ในบริบทของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

2. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 20 คน โดยการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ มีคุณสมบัติตรงกับข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1) เป็นอาจารย์ผู้สอนคณะครูศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา การสอนสังคมศึกษา หรือ หลักสูตรและการสอน (สังคมศึกษา)

2) เป็นอาจารย์ผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 10 ปี

4. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบสอบถามความคิดเห็น ความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

2) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น ความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิด รวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ทั้ง 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ โดยผู้วิจัยศึกษาขอบข่าย และลำดับการเรียนรู้ ความคิดรวบยอดหลักทาง สังคมศึกษาจากมาตรฐานหลักสูตรแกนกลาง ของประเทศสหรัฐอเมริกาจากรัฐแคลิฟอร์เนีย รัฐมิชิแกน รัฐโอไฮโอ รัฐยูทาห์ รัฐอริโซนา รัฐนอร์ทแคโรไลนา รัฐหลุยส์เซียน่า และรัฐ ฟลอริดา นอกจากนี้ศึกษาจากหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อกำหนดกรอบคำถามสำหรับ แบบสอบถามสำหรับสอบถามความคิดเห็น และสัมภาษณ์ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี แล้วนำ แบบสอบถามความคิดเห็นความคิดรวบยอด ทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความ เทียบตรงของเนื้อหา (Content Validity) และ ปรับปรุงแก้ไข

2) สอบถามความคิดเห็นและ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับความคิดรวบ ยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และวิเคราะห์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดย วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นความคิด รวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) รวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แบบ สัมภาษณ์ ความคิด เห็นความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้คำร้อยละ

3) สรุปและนำเสนอ ความคิดรวบ ยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

6. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) รวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ทั้ง 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตใน สังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ระดับ ประถมศึกษาตอนต้น ถึง มัธยมศึกษาตอนปลายโดยภาพรวมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ยังพบว่า การเรียงลำดับความคิดรวบยอด ทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต้อง เรียงจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปไกลตัว จากง่ายไปสู่ ยาก จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ความคิดรวบยอดมีความสำคัญต่อ กระบวนการเรียนการสอนของผู้เรียน คือ

ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน

3. ผู้สอนควรมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนในสาระศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม คือ ให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. ผู้สอนควรมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต คือ นำข่าวสาร เหตุการณ์ปัจจุบันมาเชื่อมโยง

5. ผู้สอนควรมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนในสาระเศรษฐศาสตร์ คือ จัดกิจกรรมที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิต

6. ผู้สอนควรมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนในสาระประวัติศาสตร์ คือ ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นและสรุปเป็นความคิดรวบยอด

7. ผู้สอนควรมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนในสาระภูมิศาสตร์ คือ สอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

อภิปรายผล

1. ความคิดรวบยอดบางประเด็น จำเป็นต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้นถึงระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลาย เช่น การเป็นพลเมืองดี เศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น แต่ความคิดรวบยอดบางประเด็นไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ในทุกระดับการศึกษา ดังนั้นการเรียงลำดับความคิดรวบยอดต้องคำนึงถึง วัย วุฒิภาวะของผู้เรียน ความจำเป็นของความคิดรวบยอดนั้นๆ ที่ผู้เรียนควรต้องได้เรียนรู้ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ศศินันท์ บุญประสิทธิ์ และปรีชา มานยาธิ ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษที่สัมภาษณ์เพิ่มเติมที่ว่าในบางความคิดรวบยอดบางอย่างต้องอยู่ในทุกระดับชั้นแต่แตกต่างกันในเรื่องความลึกของเนื้อหาตามช่วงวัยพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นการสอนความคิดรวบยอดที่นักจิตวิทยาเสนอแนะไว้นั้นมีหลายรูปแบบ ครูผู้สอนจะต้องรู้จักเลือกใช้ โดยคำนึงถึงธรรมชาติของวิชาที่สอนวัยและพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยพัฒนาการจะเป็นเครื่องกำหนดระดับความคิดของเด็ก ในระยะแรกๆ เด็กจะมุ่งความคิดไปสู่สิ่งที่เป็นรูปธรรม โดยจะคิดถึงสิ่งที่เป็นจริงและสิ่งที่ควรจะเป็น ซึ่งเกิดจากการเรียนความคิดรวบยอด โดยการจดจำวลกึ่งของและเหตุการณ์ต่างๆ โดยอาศัยลักษณะการเชื่อมโยงของสิ่งที่เขามองเห็น ระยะต่อมาจะเป็นการจัดกลุ่มโดยกระทำเป็นแบบแผนโดยใช้หลักการสรุปด้วย เหตุผลเป็น การคิดอย่างเป็นระเบียบและเป็นนามธรรม สอดคล้องกับการงานวิจัยของ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า (2538); มลฤดี ลีวเฉลิมวงศ์ (2541) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับแนวคิดเกี่ยวกับสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมซึ่ง นาดยา ปิรันธนานนท์ (2545) ได้กล่าวว่าเป็นหมายเหตุ

เรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา คือ การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดีและพลเมืองดี สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง คือ ธรรมชาติ วัย วุฒิภาวะของผู้เรียนเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรเพราะมีผลต่อคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่าไว้ตอนหนึ่งว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต้องการให้ผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นให้มี ความรู้ ความเข้าใจ สามารถไปใช้ได้ในชีวิตจริงสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน

2. สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม ผู้วิจัยพบว่าประเด็นความคิดรวบยอดให้ความสำคัญกับเรื่องของการปฏิบัติเป็นคนดี การปฏิบัติตามหลักศาสนา การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข หลักธรรมซึ่งประเด็นความคิดรวบยอดเหล่านี้เน้นเพื่อให้ผู้เรียนเป็นนำไปใช้และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องรัฐธรรมนูญ ก่องขันธุ์ (2554) ที่กล่าวถึงลักษณะธรรมชาติวิชาและถูกกำหนดไว้ว่าสาระศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและ จริยธรรม ว่าต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงามพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม และสอดคล้องกับผลวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์

ความคิดเห็นความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในประเด็นคำถามว่าผู้สอนควรมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนในสาระศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และ จริยธรรม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องสูงสุดคือให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. สาระที่ 2 หน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ผู้วิจัยพบว่าประเด็นความคิดรวบยอดที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องมากที่สุดคือ หน้าที่ แสดงให้เห็นว่าความคิดรวบยอดนี้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อผู้เรียนในสาระนี้ รวมถึงประเด็นความคิดรวบยอด สิทธิ เสรีภาพ ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของสังคมประชาธิปไตย ความคิดรวบยอดในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองที่ดี ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2551) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ให้ผู้เรียนรู้จักในสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ของตนเองและการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสันติสุขในสังคมไทยและสังคม จากที่ผู้วิจัยศึกษาหลักสูตร canada Ontario (2004); Utah Core

Standards (2002) ; Michigan Department of Education (2006) ; Florida Department of Education (2010) ที่ให้ความสำคัญกับเป็นพลเมืองดีและการรู้จักสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับธีรเดช มโนลีหกุล ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษที่สัมภาษณ์เพิ่มเติมให้ความเห็นว่าความคิดรวบยอด สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ กฎระเบียบ กฎหมาย เป็นสิ่งที่ต้องให้กับผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาเพราะเป็นพื้นฐานของการเป็นพลเมืองที่ดี นอกจากนี้จากผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้นเห็นว่าความคิดรวบยอดที่คิดว่าควรเพิ่มเติมในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต คือ การเป็นพลเมืองดี ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ซึ่งผู้สอนควรจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมการเป็นพลเมืองดี รู้ถึงสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวในแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4. ความคิดรวบยอดมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน ดังที่ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า (2538) ที่กล่าวว่า เป็นความคิดรวบยอดพื้นฐานอันสำคัญของการคิด ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจต่อสรรพสิ่งรอบตัว จึงนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งที่ต้องมุ่งสร้างให้เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคน เพื่อที่จะสามารถใช้ความคิดรวบยอดเป็น

พื้นฐานสำหรับการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างมนุษย์เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดได้ เพราะความคิดรวบยอดจะเป็นพื้นฐานของเขาสำหรับเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับสุวิทย์ มูลคำ (2547); วิทวัฒน์ ชัตติยามาน และ อมลวรรณ วีระธรรมโม (2549) ที่กล่าวว่า ความสำคัญของความคิดรวบยอดว่าเป็นเนื้อหาความรู้ที่มีประโยชน์มาก หากผู้เรียนสร้างความคิดรวบยอดของสิ่งใดได้แล้ว เขาจะสามารถเอาความคิดรวบยอดนั้นไปประยุกต์ใช้ในโอกาสอื่นๆ ได้อีกเรื่อยๆ ส่วน Mona Westhave (2011) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดรวบยอดเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อนักเรียนในการเรียน ไม่ว่าจะสอนอย่างไรก็ตาม การให้นักเรียนเข้าใจเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับนักเรียน แม้ว่านักเรียนจะจำได้แต่การเข้าใจเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับนักเรียนแม้ว่านักเรียนจะจำได้แต่การเข้าใจความคิดรวบยอดและสามารถนำไปประยุกต์ได้ ผู้วิจัยเห็นว่าความคิดรวบยอดจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นเสมือนเข็มทิศต่อในการวางแผนทางการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอน

6. การเรียงลำดับความคิดรวบยอด ตั้งแต่ระดับ ประถมศึกษาตอนต้น ถึงมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวเนื่องกับการวางแผน ขอบข่ายการเรียนรู้ (Scope) และลำดับการเรียนรู้ (Sequence) โดยให้คำนึงถึงพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยควรลำดับเรื่องที่ยากไปสู่

เรื่องที่ยาก เรื่องที่ใกล้ตัวไปสู่เรื่องที่ไกลตัวจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีในความคิดรวบยอดนั้นๆ ดังที่ ชูชีพ อ่อนโกลสูง (2553) กล่าวไว้เรียนรู้จากรูปธรรมก็จะเรียนรู้หรือเข้าใจได้ง่ายกว่าที่เป็นนามธรรม นอกจากนี้ในบางความคิดรวบยอดสามารถให้ผู้เรียนได้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลายแต่ความลึกของเนื้อหาต่างกันให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัย โดยให้ผู้เรียนทราบคำจำกัดความและคุณลักษณะของความคิดรวบยอดเพื่อจะได้นำไปใช้เป็นพื้นฐานที่จะสร้างกฎหรือหลักการที่จะเรียนรู้ความคิดรวบยอดที่กว้างหรือสูงขึ้น โดยมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดเฉพาะกับความคิดรวบยอดรวม สอดคล้องกับจากแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและความคิดเห็นการสัมภาษณ์ของซี ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษที่สัมภาษณ์เพิ่มเติมที่กล่าวว่าการเรียงลำดับความคิดรวบยอดเรียงจากใกล้ตัวไปไกลตัวเรียงจากง่ายไปยาก สอดคล้องกับทฤษฎีของ Gagne' (อ้างถึงใน สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2545); นาดยา ปีตันธนานนท์ (2542) ซึ่งทั้งนี้จะพบว่าหลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของบางมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาการวางขอบข่ายการเรียนรู้ (Scope) และลำดับการเรียนรู้ (Sequence) จะเน้นสิ่งที่ใกล้ตัว เรียงจากใกล้ตัวไปไกลผู้เรียน สอดคล้องกับ Utah Core Standards (2002); Michigan Department of Education (2006) ; Florida Department of Education (2010)

7. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดรวบยอดของนักเรียนกระบวนการควรให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง สอดคล้องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ต้องการให้ผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ฝึกให้คิดเชื่อมโยง ผู้สอนควรใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียน นำสิ่งใกล้ตัวเป็นรูปธรรมมากที่สุดมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดรวบยอดของผู้เรียน เช่น จากผลวิจัยพบว่าให้นำข่าวสารเหตุการณ์ปัจจุบันมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะช่วยพัฒนาความคิดรวบยอดในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เป็นต้น สอดคล้องกับ สุมิตรา ด่านพาณิชย์ (2550); ปุณยอนุช ภูลเพชร (2552); Arend (1988) ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษที่สัมภาษณ์เพิ่มเติม กล่าวไว้ ดังที่ Larry Ainsworth (2005) กล่าวว่าครูสามารถนำกิจกรรมให้สัมพันธ์กับความคิดรวบยอดใช้ได้ในทุกเรื่องแต่จริงๆ แล้วมีวิธีที่ดีกว่าคือการเริ่มจากพื้นฐานและสิ่งต้องสอน แล้วค่อยหาความคิดรวบยอดออกมา ต่อจากนั้นหา ความคิดรวบยอดใหญ่กับความคิดรวบยอดย่อยจากสิ่งนั้นๆ จะทำให้ครูเข้าใจว่ากิจกรรมนั้นๆ มีเป้าหมายเพื่ออะไร ปัญหาของครูส่วนใหญ่คือไม่รู้ว่าสอนไปทำไมเพราะไม่รู้ความคิดรวบยอด

ดังนั้นครูควรเรียนรู้เป้าหมายของกิจกรรมหรือ การสอน โดยรูปแบบการสอนมี 2 รูปแบบ คือ

1. การสอนความคิดรวบยอดรูปแบบนิรนัย เป็นการอธิบายความหมายของความคิดรวบ ยอดที่จะสอนให้ผู้เรียนได้ทราบก่อนให้ ตัวอย่าง
2. การสอนความคิดรวบยอดรูปแบบ อุปนัย ตามที่มิลลิตี ลิวเจลิมวงส์ (2541); นาดยา ปิลันธนา นนท์ (2542) กล่าวไว้ นอกจากนี้ ความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในบริบทของประเทศไทยพบว่ายังมีความซ้ำซ้อน ไม่ยืดหยุ่น ซึ่ง ของต่างประเทศความคิดรวบยอดเป็นลักษณะ ความคิดรวบยอดใหญ่ (Key Concept) เพื่อให้ เกิดความยืดหยุ่น ดังนั้นทำให้ส่งผลต่อ การนำไปจัดการเรียนการสอนที่มีเกิด ประสิทธิภาพและพัฒนาความคิดรวบยอดของ นักเรียนซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษที่สัมภาษณ์เพิ่มเติม

8. สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์เห็นว่าควร เพิ่มเติมประเด็นความคิดรวบยอด เศรษฐกิจ พอเพียง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้นถึง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อันเนื่องมาจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทาน พระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสเกี่ยวกับ ความพอเพียง ความพอมี พอใช้ เนื่องในพิธี พระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2517 ดังนี้

“...ในการพัฒนาประเทศนั้น จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มด้วยการสร้าง พื้นฐาน คือ ความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อน

ด้วยวิธีการที่ประหยัด ระมัดระวังแต่ถูกต้อง ตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควร แล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญ ให้ค่อยเป็น ค่อยไป ตามลำดับ ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และประหยัดนั้น ก็เพื่อป้องกัน ความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผล สำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์”

จากพระบรมราโชวาท และพระ ราชดำรัสของพระองค์ นับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมาจะพบว่า พระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำ แนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการ พึ่งตนเองความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ การ รู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมี เหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรง เตือนสติประชาชนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ ถูกต้องตามหลักวิชา ตลอดจนมีคุณธรรมเป็น กรอบในการดำรงชีวิต ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นที่รู้จัก กันภายใต้ชื่อว่า เศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงาน คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548, หน้า 26 - 27) ดังนั้น หลักเศรษฐกิจ พอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงเป็น แนวทางในการดำเนินชีวิตที่สำคัญที่เยาวชน ไทยควรยึดถือปฏิบัติ ดังที่กระทรวง ศึกษาธิการ (2551) หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ให้ผู้เรียนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มี อยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตาม หลักเศรษฐศาสตร์ และการนำหลักเศรษฐกิจ พอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสอดคล้อง

กับปรัชญาพร ก่องขันซ์ (2554) กล่าวไว้ว่าสาระ เศรษฐศาสตร์เน้น การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและการนำหลัก เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

9. หากผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีในวิชาทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจาก สาขาวิชาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นั้นมีลักษณะต่างกันเนื่องจาก ศาสตร์ดังกล่าวมีฐานความรู้และวิธีการได้มา ซึ่งความรู้คนละแบบเนื่องจากสังคมมีความ ซับซ้อนมีความสัมพันธ์ในหลากหลายมิติ ทุก อย่างเป็นเรื่องที่ซ้อนทับกันได้กล่าวไว้ใน งานวิจัยชลเทพ บันบุญชู (2552) และทำให้ ผู้เรียนสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุขถูกต้องเนื่องจากรู้เท่าทัน มีความ เข้าใจในตนเอง สังคม และโลกที่มีการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเรียนรู้การอยู่ ร่วมกันในสังคมสอดคล้องกับสมประสงค์ น่วมบุญลือ (2552); เฉลิขวัณ อัสวชัย (2553); ปรัชญาพร ก่องขันซ์ (2554) เพราะ ลักษณะวิชาทางสังคมศึกษาเป็นสหวิทยาการ ดังที่ Good (1973: 541); Michaelis (1996: 3) นอกจากนี้ผู้สอนสามารถทราบได้ว่าผู้เรียนเกิด ความรวบยอดหรือไม่โดยการที่ผู้เรียนสามารถ สรุปลักษณะความคิดรวบยอดนั้นๆ ออกมาได้ด้วย ตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ผลวิจัยนี้สามารถนำไปปรับ ใช้เป็นแนวทางและการวางแผนการจัดการ เรียนการสอน ให้สอดคล้องกับวิชาทางสังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับ ความคิดรวบยอดทั้ง 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตใน สังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ และที่ เหมาะสมกับระดับชั้น สิ่งจะช่วยพัฒนา ศักยภาพของการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2 ผลวิจัยนี้สามารถนำไป แนวทางในการจัดขอบข่าย(Scope)และลำดับ การเรียนรู้(Sequence)ของสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.3 สามารถนำความคิดรวบยอด หลักๆ นี้ ไปแยกออกเป็นความคิดรวบยอดย่อยๆ ได้

1.4 ความคิดรวบยอดบางความคิด สามารถสอนได้ทุกระดับชั้นแต่ต่างกันที่ความ ลุ่มลึกของเนื้อหา เทคนิควิธีการสอนให้ สอดคล้องกับระดับชั้นของนักเรียน และ ผู้สอนต้องพิจารณาความจำเป็นของความคิด รวบยอดนั้นๆ ที่ผู้เรียนควรต้องได้เรียนรู้

1.5 การสอนความคิดรวบยอดให้ ผู้เรียนมองแบบเปิดใจ (Open mind) ยอมรับ ความแตกต่าง เช่น ไม่มีระบอบการปกครองใด ดีที่สุดขึ้นกับสถานการณ์ เป็นซึ่งเหมาะสมกับ สถานการณ์ของโลกปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการจัดกลุ่มความคิดรวบยอดที่มีความเกี่ยวข้องไว้เป็นกลุ่มเดียวกันของแต่ละสาระ

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่สอนระดับประถมศึกษาตอบแบบสอบถามเฉพาะระดับประถมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอบเฉพาะระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้ทรงคุณวุฒิไม่มั่นใจการคำตอบตนเอง เนื่องจากไม่ได้สอนในระดับนั้นๆ โดยตรง

2.3 ด้านการบริหารจัดการการวิเคราะห์ความคิดรวบยอดนั้นควรเชิญผู้สอน

ชุมชนในท้องถิ่น เข้ามาร่วมพิจารณาความคิดรวบยอดที่คิดว่าจำเป็นสำหรับผู้เรียนนั้นจริงๆ เพื่อจะได้ความคิดรวบยอดที่เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนจริงๆ ที่จะให้ผู้เรียนได้รับ

2.4 ความคิดรวบยอดทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในบริบทของประเทศไทยพบว่ามีความซ้ำซ้อน ไม่ยืดหยุ่น ซึ่งของต่างประเทศความคิดรวบยอดเป็นลักษณะความคิดรวบยอดใหญ่ (Key Concept) เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น ทำให้ส่งผลต่อการนำไปจัดการเรียนการสอนที่มีเกิดประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า. 2538. **การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง จิตรกรรม วิชา บิสม์ยุค วิเคราะห์ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ระหว่างวิธีสอนของ เจอโรม บรูเนอร์ กับวิธีสอนแบบปกติ. ปรินซิพนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.**
- ชลเทพ ปันบุญชู. 2552. **หลักสูตร “อัจฉริยภาพ” ด้านวิชา “สังคมศึกษา” กับความเป็นไปได้ในสังคมไทย (ออนไลน์).** จาก: <http://www.vcharkarn.com/vblog/101795> [26 ธันวาคม 2555].
- ชูชีพ อ่อน โคนสูง. 2553. **ความคิดรวบยอด: Concept. (ออนไลน์).** สืบค้นจาก: <http://www.mitrprasam.com> [26 ธันวาคม 2555].
- นาดยา ปิลาธนนานนท์. 2542. **การเรียนรู้ความคิดรวบยอด.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด.
- _____. 2545. **จากมาตรฐานสู่ชั้นเรียน.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

- ปยุตฺถ กุลเพชร. 2552. การศึกษาความคิดรวบยอดที่ผิดพลาดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ. สารนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระบรมราชาบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพิธีพระราชทาน
ปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2517. ม.ป.ท. .
- มลฤดี ลีวัฒนวงศ์. 2541. การพัฒนาความคิดรวบยอดวิชาสังคมศึกษาเรื่อง “ทรัพยากรธรรมชาติ
ของไทย” โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคม
ศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิวัฒน์ ชัดดียะมาน และ อมลวรรณ วีระธรรมโม. 2549. การสอนเพื่อพัฒนาการคิด. เทมการพิมพ์
สุมิตรา ด้านพาณิชย์. 2550. ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนความคิดรวบยอดทาง
ภาษาอังกฤษจากการอ่าน. ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2545. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ. 2547. กลยุทธ์การสอนคิดเชิงมนทัศน์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- Arend, R.I. 1998. **Learning to Teach**. New York: McGraw – Hill.
- Florida Department of Education. 2010. (Online). Available: <http://www.cpalms.org/Public/search/Standard> [2012, December 17]
- Larry A. 2005. **Physical Education Teacher**. (Online). Available: <http://www.zoominfo.com/#/search/profile/person?personId=675835456&targetid=profile> [2012, December 17].
- Michaelis, J.U. (1991). **Social Studies for Children: A Guide to Basicstruction**. 9th ed. Englewood Cliffs, NJ.
- Michigan Department of Education. (2006). **GRADES K-8 SOCIAL STUDIES CONTENT EXPECTATIONS**. (Online) . Available: https://www.michigan.gov/documents/mde/SSGLCE_218368_7.pdf [2012, December 17].
- Mona W. 2011. **The Importance Behind Concept Learning**. (Online). Available: <http://www.inspiration.com/blog/2011/10/the-importance-behind-concept-learning/> [2012, December 17].
- Utah State Office Education.2002.**Utah State Office Education Core standards for social studies**. (Online).Available: <http://www.uen.org/core/core.do?courseNum=6100>